

Hız.Fatime-i Masume (s.a)'ın Hayatı ve Kum Şehri

<"xml encoding="UTF-8?">

Hız.Fatime-i Masume (s.a)'ın Hayatı ve Kum Şehri

Hız. Masume (s.a), Medine-i Münevvere Şehrinde, hicretin 173. Yılının Zilka'de ayının birinci günü dünyaya gelmiştir.[1]

Hız. Masume'nin babası on iki Masum imamlardan Yedincisi İmam Musa Kazım (a.s)'dır. İmam Musa Kazım (a.s) kendi zamanında ilahi ilimlerin taşıyıcısı, yeryüzündeki insanlar arasında ilahi hüccet; ilim, takva, züht ve diğer yüce erdemler yönünden eşsiz idi. Pek az uyur, gecelerini ibadetle geçirir, secde halinde saatlerce Allah Teala ile münacat ederdi. Birçok geceler tanınmayacak bir şekilde fakirlerin evlerine başvurarak şefkatli bir baba gibi onların evine gerekli olan ihtiyaç maddelerini taşırdı. Gündüzleri ise halkı hakka hidayet etmekle meşgul olur ve zalimler vasıtasıyla tahrife uğramış olan dinin gerçeklerini açıklardı.

İmam Musa Kazım (a.s)'ın halk arasındaki manevi nüfuz ve mevkisine tahammül edemeyen ve onu kendi zalim yönetimlerinin istikrarı için bir tehlike gören zalim Abbasi hükümdarı Harun er-Reşit yıllar boyunca İmam'ı zindanlarda tutmuş çeşitli işkence ve zulümler yapmış ve sonunda da İmamı zehirle şehit ettirmiştir.

Hız. Masume (s.a)'nin annesi iffet, iman ve takvasıyla tanınan ve İslami ilimlere vakıf Necme isminde muhterem bir hanımdır. O İslami ilimleri Hız. İmam Cafer Sadık (a.s)'ın hanımı Hamide'den öğrenmiştir.

Hamide şöyle diyor: Necme bizim eve geldiği gün, Peygamber (s.a.a)'i rüyamda gördüm bana şöyle buyurdu:

"Ey Hamide! Necme'yi oğlun Musa'yla evlendir. Zira yeryüzünün en iyi insanı ondan dünyaya gelecektir."

Hamide diyor ki ben Resulullah (s.a.a)'ın emriyle Necme'yi oğlum Musa'ya aldım ve ondan İmam Rıza dünyaya geldi.

Horasan'a yolculuk

Abbasi halifelerinin yedincisi olan Me'mun, Şia'nın kıyamını önlemek için, Hız. İmam Rıza (a.s)'ı, Medine'den Horasan'a davet etti. Bu hususta, İmam (a.s)'a çok mektuplar gönderdi ve nihayet zorla İmam'ı Horasan'a getirtti. İlk önce (siyaset icabı) hilafeti İmam'a teklif etti; ama İmam (a.s) kabul etmedi. Daha sonra veliaht olmayı teklif etti. İmam (a.s), Me'mun'un hilelerinden haberdar olduğu için yine, ilk önce kabul etmedi, ama daha sonra Me'mun'un ısrar ve tehdidiyle,

veliahtlığı, memleketin siyasi işlerine karışmamak şartıyla, zahirde kabul etti. İmam (a.s) koyduğu bu şartla, Me'mun'un hükümetinden razı olmadığını Müslümanlara anlatmak istedi.

Kum'un büyüklerinden nakledildiğine göre, Memun'un, İmam Rıza (a.s)'ı Medine'den Merv Şehrine götürmesinden bir yıl geçtikten sonra, yani Hicretin 201. yılında Hz. Masume (s.a) kardeşini görmek için, bir kaç kardeşinin eşliğinde Medine'den Horasan'a doğru hareket etti.[2]

Bu yolculukta Hz. Masume'yle Birlikte Olanlar Bu yolculukta Hz. Masume (s.a), Fazl, Cafer, Hadi ve Kasım isminde dört kardeşi ve bir kaç yeğeni ve bir kaç hizmetçi ile birlikte idi.

Hz. Masume (s.a)'nin Hastalanması

Hz. Masume (s.a), bulunduğu kabile İran'ın Save şehrine ulaştığında, Ehl-i Beyt düşmanları haberdar olup onların kfilesine saldırdılar; bu saldırıda Hz. Masume (s.a)'ın kardeş ve yeğenlerinden 23 kişi, vuku bulan çatışma sonucu şehit oldular.

Kum şehrinin halkı bu haberi duyunca yardıma koştularsa da, olay yerine ulaştıklarında artık Hz. Masume (s.a)'ın yakınlarından bazıları şehit olmuştu; Hz. Masume aleyhaselam'da bu olaydan duyduğu hüznün ve üzüntü neticesinde şiddetli bir şekilde hastalanmıştı.

O zaman, Save şehrinin halkı çok mutaassıp idiler; hatta Hz. Ali (a.s)'ın evlatlarına karşı kin besliyorlardı. Hz. Masume (s.a), "Burayla Kum Şehri arasındaki mesafe ne kadardır?" diye sordular. On fersah diye cevap verdiler. Bunun üzerine "Beni Kum'a götürün " dediler. Ve sözlerine şunu eklediler ki: Ben babalarımın duydum ki "Kum şehri bizim Şialarımızın yeridir." [3]

Hz. Masume (s.a), 201 hicri kameri yılının Rebiulevvel ayının 23'ünde Kum şehrine ulaştılar.

Hz. Masume'yi Karşılama

Nakledilen sahih hadislerle göre, Hz. Masume (s.a)'ın Kum'a girişlerinde, Kum'un büyükleri, onların önünde Musa b. Hazrec ve Kum halkından kalabalık bir grup, Hz. Masume (s.a)'ı karşıladılar. Ve birçok kurban kestiler.

Hz. Masume (s.a)'ın Kum'da, bu şehrin büyüklerinden olan Musa b. Hazrec b. Sa'd Eş'ari'nin ricası üzerine onun evine yerleştiler.

Musa b. Hazrec'in evinde olduğu müddetçe, daima kardeşi Hz. Rıza (a.s)'ı hatırlayıp ayrılığından dolayı gözyaşı döküyordu. Hz. Masume'nin bulunduğu ev şimdi "Meydan-ı Emir" mahallesinde "Sittiye" medresesinde bulunmaktadır

Hz. Masume'nin vefat ve defni

Hz Masume, Musa b. Hazrec'in evinde on yedi gün kaldı, Rebiussani ayının onunda, 201 hicri kameri yılında Kum Şehrinde vefat etti.

Bu nakle göre Hz. Masume, vefat ederken doğumundan 27 yıl 4 ay ve on gün geçmekteydi.[4]

Hz. Fatime Masume (s.a), vefat ettiğinde onu gusl edip, kefenlediler ve sonra Kum'da bulunan

Babilan adlı mezarlığa defin ettiler.

Nakle göre, kimin Hz. Masume'nin pak na'sını mezara indireceği hususunda, Saad ailesi arasında ihtilaf meydana gelmiş ve sonunda hepsi, Kadir isimli salih bir yaşlının bu görevi üstlenmesi hususunda ittifak etmişlerdir.

Bu şahsın gelip cenazeyi defin etmesi için ardı sıra adam gönderdiklerinde, aniden çölün kumluk tarafından yüzü örtülü iki süvarinin süratle geldiği görülmüştür. Bu iki süvari, Hz. Masume'nin cenazesinin yanına gelip atlarından indiler; cenaze namazını kıldılar, sonra Hz. Masume'nin cenazesini toprağa verdiler ve daha sonra çıkıp gittiler. Ve bunların kim olduğunu kimse anlayamadı.

Musa b. Hazrec, kabrin üzerine hasırdan bir gölgelik dikti, daha sonraları 9. İmam Hz. Muhammed Takî (a.s)'ın kızı Hz. Zeyneb, Kum'a geldi ve o mutahhar mezarın üzerine bir kubbe yaptırdı.[5]

Tarihten anlaşıldığına göre, bugün var olan muhteşem binalardan önce, orada iki kubbe varmış; bir kubbenin altında Hz. Masume'nin mezarı ve Musa Mübarka'nın kızı Ümmü Muhammed'in kabri; ikinci kubbenin altında ise (Musa Mübarka'nın diğer kızı Meymune'nin ve Muhammed b.

Ahmed b. Musa Mübarka'nın cariyesi Ümmü Habiben'in mezarları varmış.[6]

Hz. Fatime-İ Masume (a.s)'ın Şahsiyet ve Fazileti

İmam Musa Kazım (a.s)'ın, âlime, âbibe, ârife, zâhide, mestûre, muttakiye kızı Hz. Fatıma-İ Masume, Allah'ın kendisine bağışladığı yüce bir makam ve mevkiye sahiptir. Kutsal mezarı, Dar'ül müminin olan Kum kentinde yer almıştır. Mukaddes türbesi müminlerin ziyaretgâhı, dua ve zikirlerin icabet yeridir. Ziyaretinin sevabı cennettir.

Ebu'l- Kasım-i Sehab, "Hz. Musa Kazım (a.s)'ın on dokuz kızı olduğunu ve kızlarından sadece, Masume lakabıyla meşhur olan Hz. Fatıma'nın Kum şehrinde defnedilmiş olduğunu yazıyor.

Merhum Hacı şeyh Abbas Kummi (r.a) de şöyle yazıyor: Hz. Musa b. Cafer (a.s)'ın en çok tanınan kızı Hz. Fatıma'dır. Mukaddes mezarı Kum kentindedir. Güzel bir türbesi vardır. Bu mekân Kum halkının göz nurudur. Aynı zamanda Müslümanların zorluklarda Allah'ın rahmetine nail olmak için sığındığı bir yerdir. Sürekli olarak uzak yakın bölgelerden müminler, Fatıma-İ Masume (a.s)'ın ziyaret feyzine erişmek için, sefer zahmetine katlanıp Kum şehrine giderler.

Hz. Masume, henüz dünyaya gelmeden önce, İmam Sadık (a.s), Kum şehrini övmüş ve Hz. Masume'nin şahsiyet ve makamını açıklayarak orada defnedileceğini bildirmiştir.

1-Hz. İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"Allah'ın bir haremi vardır ki, o Mekke'dir; Resulullah (s.a.a)'ın bir haremi vardır ki, o da Medine'dir; Emir-ül Müminin Hz. Ali (a.s)'ın da bir haremi vardır ki, O da Kufe'dir; bizim de bir haremimiz vardır, o da Kum beldesidir. Benim evlat (torun)larımdan bir hanım orada

defnedilecektir ki ismi Fatıma'dır. Kim onu ziyaret ederse, cennet ona farz olur."

Ravi diyor: İmam Sadık (a.s) bu sözü, henüz İmam Kazım (a.s) dünyaya gelmeden buyurdular.[7]

3- Sa'd b. Sa'd şöyle diyor: İmam Rıza (a.s)'dan, İmam Musa b. Cafer (a.s)'ın kızı Fatıma hakkında sorduğumda, İmam (a.s) şöyle buyurdu:

"Kim onu ziyaret ederse, cenneti hak eder."[8]

4- Hz. İmam Muhammed Taki (a.s)'ın da şöyle buyurduğu rivayet olunmuştur:

"Kim halam (Masume'nin) kabrini Kum'da ziyaret ederse, cenneti hak eder" [9]

5-Yine Sa'd, İmam Rıza (a.s)'ın ona hitaben şöyle buyurduğunu nakleder:

"Ey Sa'd! Sizin yanınızda bize ait bir mezar vardır." Canım sana feda olsun. İmam Musa Kazım (a.s)'ın kızı Fatıma'yı mı söylüyorsunuz? dedim. İmam, (a.s) "Evet" buyurdular. "Kim onu, hakkını tanıyarak ziyaret ederse, cenneti hak eder."[10]

Hz. Masume'den Nakledilen Hadisler

Hz. Masume'nin özelliklerinden biri, onun İslami ilimlere vakıf oluşudur. Bu nedenle, bir takım hadislerin senedinde Hz. Masume'nin isminin geçtiğini görmekteyiz. Bu hadislerden elimize ulaşmış olanların az olmasına rağmen, yine de Hz. Masume'nin ilmi makamını göstermek için yeterlidirler. Biz burada bu hadislerden birini örnek olarak naklediyoruz:

Hz. Musa b. Ca'fer'in kızları Fatime, Zeyneb ve Ümmü Külsüm dediler ki: Cafer b. Muhammed'in kızı Fatıma bize rivayet etti, Ali b. Hüseyin'nin kızı Fatıma rivayet etti, Hüseyin b. Ali'nin kızları Fatıma ve Sekine rivayet ettiler: Hz. Fatime-i Zehra'nın kızı Ümmü Külsüm; o da Resulullah'ın kızı Fatıma'dan (kendi annesinden) şöyle dediğini rivayet etmiştir:

"Acaba siz, Resulullah'ın Gadir-i Hum'da dediği şu sözü unuttunuz mu? Ben kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır. Resullah'ın şu sözünü unuttunuz mu? (Ey Ali) senin bana nisbet; mevkiin, Harun'un Musa'ya olan mevki gibidir."[11]

Hz. Masume (a.s)'ın Mezarının Yapımı

Daha önce değindiğimiz gibi, Hz. Masume'nin cenazesi hicretin 201. yılında eski adı "Babilan" olan yere defnedildikten sonra mezarın üzerine hasırdan bir gölgelik bir süre sonra da sade bir kubbe yapılmıştır. Tarihten anlaşıldığına göre Hz. Masume'nin mezarı, Hicretin 413. yılında güzel çinilerle süslendi. Hicri 525'de eski kubbeyi söktürüp yerine muhteşem bir kubbe yaptırıldı ve kubbe güzel çinilerle döşettirildi.

Hicretin 925. yılında da haremın kuzey kısmının eyvanı yaptırılarak, eski avlunun planı hazırlandı ve mezarın üzerine çiniden bir zarih (şebeke) yaptırıldı.

Hicretin 1077. yılında, kabrin üzerine beyaz çelikten bir zarih (şebeke) yaptırıldı; 1275 yılında çelik zarih gümüşle kaplatıldı. Şimdiki zarih ise, 1328 Hicri Kameri yılında, tümü gümüş olarak

yapılmıştır. Şöyle ki eski zarihte olan 5000 halis miskal gümüşe, türbe'nin hazinesinde bulunan 43000 miskal halis gümüş eklenerek bugünkü zarih yapılmıştır.[12]

Hicri 1218'de kubbe altınla kaplatıldı. 1239 yılında Balaser mescidi (kabrin baş tarafındaki cami) yapıldı. 1276 yılında da eski bahçenin eyvanı altınla kaplatıldı.

Hicri 13. asrın sonlarında yeni avlunun planı hazırlandı ve yapımı Hicri 1303. yılında tamamlandı.[13]

Hiz. Masume'nin mukaddes mezarının bulunduğu muhteşem bina, birbirine bitişik ve büyük kapılarla birbiriyle ilişkili üç avluyla çevrilidir. Bu avluların ikisi Hiz. Masume'nin mezarlığına ait eski ve yeni avlular olup bunların etrafı medrese usulü hücrelerle çevrilidir. Hücrelerin ön cephesi çinilerle kaplıdır bu çinilerin üzerine Ehl-i Beyt'in methiyle ilgili çeşitli şiirler yazılmıştır. Diğer avlu ise, Hiz. Masume'nin mezarına bitişik olan Mescid-i A'zam aittir. Büyük avlunun ve Mescid-i Azam'ın avlusunun ortasında iki büyük havuz bulunmakta ve avluların diğer yerleri ise büyük düz siyah taşlarla döşenmiştir.

Türbenin asıl bölümünün üzerinde altın kaplı büyük bir kubbe ve çini döşeli dört büyük minare bulunmaktadır. Kabri içine alan şebeke de altın kaplı büyük kubbenin altında yer almaktadır. Bu bölüme bitişik olan diğer üstü kapalı alanlar ziyaretçilerin çeşitli ibadi amellerini yerine getirebilmeleri için, gerekli sahayı sağlayan, Tabatabai, Mutahhari, Balaser ve A'zam mescitleridir. Binanın iç duvarlarının yukarı bölümlerinde ise çiniler üzerine yazılmış birçok hat eserleri mevcuttur. Bunlarda genelde Kur'an-ı Kerim'den bazı sure, ayet ve Resulullah'ın Ehl-i beyt hakkındaki hadisleri yazılmıştır.

Örneğin: Hiz. Masume'nin kabrinin çevresindeki çinilerin üzerine yukarıdan aşağıya kadar, Kufi hatıyla Yasin, Tebareke, Gaşiye ve Kadir sureleri yazılmıştır. Mezarın mihrab şeklinde olan üst kısmının etrafında Ayet'el Kürsi yazılı olup, ortasında ise şu söz yer almıştır:

"Musa b. Cafer'in kızı Fatime, 201. yılında vefat etmiştir. Mübarek zarihini ise, Muzaffer b. Ahmed b. İsmail yaptırmıştır. Bu yazıyı Muhammed b. Tahir 2 Recep H. 652. yılında yazmıştır." [14]

Küçük avluya açılan altın eyvanın duvarındaki çivit renkli çininin üzerine, Ehl-i sünnet âlimleri tarikiyle nakl olunan bir hadis sülüs hatıyla yazılmıştır. Bu hadisi burada nakletmekte yarar görüyoruz:

Ehl-i Sünnetin âlimlerinden olan Zemahşeri "Keşşaf" tefsirinde ve "Sa'lebi" "Keşf'ül Beyan" tefsirinde, Resulullah (s.a.a)'ın şöyle buyurduğunu rivayet ediyorlar:

"Bilin ki, kim Âl-i Muhammed'in (Ehl-i Beyt)'in sevgisi üzere ölürse, şehit olarak ölmüştür. [15]

Bilin ki, kim Âl-i Muhammed'in sevgisi üzere ölürse, günahları bağışlanmış olarak ölmüştür.

Bilin ki, kim Âl-i Muhammed'in sevgisi üzere ölürse, kamil imana sahip bir mümin olarak

ölmüştür.

Bilin ki, kim Âl-i Muhammed'in sevgisi üzere ölürse, ölüm meleği ve daha sonra da Nekir ve Münkir onu cennetle müjdelerler.

Bilin ki, kim Âl-i Muhammed'in sevgisi üzere ölürse, süratle cennete gider.

Bilin ki, kim Muhammed ve Âl-i Muhammed'in sevgisi üzere ölürse, Allah-u Teala onun kabrinden cennete iki kapı açar.

Bilin ki, kim Muhammed ve Âl-i Muhammed'in buğzu üzere ölürse, kıyamet günü iki gözünün arasına "Allah'ın rahmetinden ümitsizdir" yazılmış olduğu halde gelir.

Bilin ki, kim Âl-i Muhammed'in buğzu üzere ölürse, kafir olarak ölmüş olur.

Bilin ki, kim Âl-i Muhammed'in buğzu üzere ölürse, cennet kokusunu alamaz." Şüphesiz Resulullah (s.a.a) doğru buyurmuştur.[16]

HZ. MASUME'NİN MUKADDES MEZARININ BULUNDUĞU KUM ŞEHİRİ

Müslümanlar Kum beldesini, Hicret'in 23. yılında fethetmiştir.

Kum'un fethedilmesiyle, Arap Müslümanları bu bölgeye ilgi duymaya ve gidip gelmeye başlamışlar.

Abdülmelik b. Mervan'ın[17] hilafeti döneminde, (Hicri birinci asrın ikinci yarısında) Ehl-i Beyt'e bağlılıklarıyla tanınmış olan Eş'âr oğulları,[18] Abdülmelik'in zalim hükümetinin egemenliği altından kaçıp, Kum bölgesine sığınmış ve yavaş yavaş Kum'u kendi egemenlikleri altına almışlardır.

Eş'ariler'den Kum'a gelen ilk şahıslar şunlardır: Abdullah b. Sa'd, Ahvas, Abdurrahman, İshak ve Naim.

Sonra bunların akraba ve yakınları da Irak'dan hicret edip Kum'a yerleşmişlerdir.[19]

Zalim halifeler, tarih boyunca, bu şehire fazla ilgi duymayıp onun kalkınmasına önem vermemişlerdir. Bu yüzden Kum, Hicri ikinci asrın sonlarına kadar İsfahan'a bağlı kalmış ve bağımsız bir hâkimi olmamıştır.

Bu durum Haruner- Reşid[20] zamanına kadar devam etmiştir; nakledildiğine göre, Harun'un hilafeti döneminde, Kum'un tanınmış şahsiyetlerinden olan, Hamza İbn-i Yesa' Harun'dan, Kum'un İsfahan'dan ayrılıp müstakil bir vilayet olmasını istedi. Harun, bu öneriyi kabul edip, bu hususta ona gereken yetkiyi verdi. O da çok çaba sarf ederek Kum'un sınırını, ziraat yerlerini ve vergilerini belirledi.

Kum halkının Ehl-i Beyt mektebine tabi olmaları, gasıp Harun Reşid hükümetinin Kum halkına sert davranmasına sebep olmuş ve neticede halk ile devlet güçleri arasında, bir çok kez çatışmalar çıkmıştır. Ama, Harun'un bütün çabalarına rağmen Kum halkı, Ehl-i Beyt mektebine olan bağlılıklarını korumuşlardır. Çünkü Ali (a.s) ve Ali evlatlarının (a.s) sevgisi, onların

kalplerinin ta derinliklerine yerleşmiştir.[21]

Kum kenti takriben iki asır boyunca (İkinci asrın yarısından dördüncü asrın yarısına kadar) günden güne genişleyip halkı gittikçe artmış. Ama o dönemden sonra muhaliflerin baskısı neticesinde Kum, onarım bakımından günden güne gerilemiş, halkı zalim halifelerin şiddetli baskılarına maruz kalmıştır.

Ama bütün bunlara rağmen Kum Şehri, daima Ehl-i Beyt (a.s) mektebinin izleyicilerinin merkezi olmuş ve bu konumunu bugüne kadar da sürdürmüştür. Ehl-i Beyt dostlarından Kum'a gelen herkes, tam bir güvenlik ve izzet içerisinde yaşamıştır.

Kum'un bu konumu yüzünden; İmam Muhammed Taki (a.s)'ın bir kaç evladı ve diğer masum İmamların torunlarından bir kısmı Kum'a gelip yerleşmişlerdir.

Şah Abbas döneminin ünlü yazarlarından olan "Ahmed Razi", Kum hakkında geniş bir kitap yazmış ve kitabında Kum toprağının, masum imamların evlat ve torunlarından yaklaşık 444 kişiyi kendi bağrında bulundurduğunu kaydetmiştir.

Günlerin ve gecelerin bir olmadığı, ayların birbirinden farklı olduğu, günlerden birinin bayram ve şenlik günü, diğerinin ise uğursuz sayıldığı gibi, yer ve şehirlerden bazıları da özel bir değere sahiptir.

İmam Sadık (a.s)'ın şöyle buyurduğu nakledilmiştir:

Allah'ın selamı, Kum ehline olsun. Allah, şehirlerine bol yağmur yağdırsın; bereketini onlara indirsın ve kötülüklerini iyiliğe dönüştürsün. Onlar, rüku, secde ve kıyam (ibadet) ehlidirler. Onlar, düşünen fakih ve âlimdirler. Onlar, İmamların söz ve rivayetlerini iyice anlarlar ve Allah'a hakkınca ibadet ederler.[22]

Hız. İmam Musa Kâzım (a.s)'ın şöyle buyurduğu nakledilmiştir:

"Kum, Muhammed'in Ehl-i Beyt'inin (a.s) yuvasıdır; onların Şiasının meskenidir; fakat onların gençlerinden bir grup, babalarına karşı çıkacaklar, büyüklerini küçümseyip alay etmelerinden dolayı helak olacaklardır. Bununla birlikte Allah-u Teala, düşmanların şerrini ve her çeşit kötülüğü Kum ehlinde uzaklaştıracaktır." [23]

Ehl-i Beyt İmamlarından şöyle rivayet edilmiştir:

"Eğer Kum'lular olmasaydı, din zayi olurdu (yok olurdu.)" [24]

Muhaddisi Kummi şöyle diyor: Ehl-i Beyt'in haremi, Al-i Muhammed'in yuvası, Cebrailin ayak bastığı yerdir. Dar-ül iman olan Kum beldemiz, mevlamız İmam Ebu'l- Hasan er-Rıza (a.s)'ın mübarek kademleriyle şeref buldu; izzet ve azameti daha da arttı. Sekizinci İmam Rıza (a.s)'ın Kum'a gelişi cediti Resulullah (s.a.a)'ın Medine-i Münevvere'ye gidişi gibidir. Şöyle ki; Resulullah (s.a.a) Medine'ye girdiğinde, Medine halkı Hazret'in devesinin yularını tutup, her birisi Resulullah (s.a.a)'i kendi evine götürmeye çalışıyordu. Resulullah (bu durumu görünce şöyle

buyurdu): "Deveyi serbest bırakın. O deve kimin kapısının önünde diz çökerse, ben orada konaklayacağım." Devenin yularını serbest bıraktılar. Deve, Medine şehrine girip, halkın en fakiri olan Ebu Eyyub-i Ensarî'nin evinin önünde diz çöktü. Böylece Resulullah, (s.a.a) o eve teşrif ettiler. Kum halkı da İmam Rıza'yı evlerine davet ettiklerinde, İmam (a.s) Peygamber (s.a.a) gibi davrandı.

Kum halkına onur vesilesi sayılacak şeylerden biri de, Ehl-i Beyt (a.s) adına çok tarla, su kaynağı ve yer vakıf etmeleridir. Mallarının humuslarını, İmamlara göndermede asla ihmalkârlık etmemiş ve bu konuda önde gelmişlerdir. İmamlar da, onlardan bir çoğuna bir takım hediyeler göndererek onlara lütufta bulunmuşlardır.

Cemkeran Camii

Kum'daki önemli kutsal mekânlardan biri de Cemkeran mescididir. Kum'a altı kilometre uzaklıkta, Kum-Kaşan yoluna yakın bir yerde bulunan bu mescit, Hz. İmam Zaman'ın (Hz. Mehdi (a.s)'ın) emri üzere yapılmıştır. Bu mukaddes mekânda ibadet ve namazın çok fazileti vardır. Bu mescidi ziyaret edip; orada namaz kılan, ibadet ve dua eden kimseler, İmam (a.s)'ın teveccüh ve lütfüne mazhar olur inşallah. Bu mukaddes; mekan ilahi kerametlerin açıkça tecelli ettiği ve halkın hacetlerinin reva olduğu ve Allah'ın izniyle çaresiz dertlerin çözümlendiği ve daha önemlisi ehliyetli insanların manevi feyizler elde ettiği bir yer olarak müminler arasında tanınmaktadır. Bu Mescidin, İmam (a.s)'ın mübarek emri ile yapılması olayını, Merhum Mahaddis-i Nurî (Muhaddis-i Kummî'nin üstadı) Necm-üs Sakıb adlı kitabında; "Tarih-i Kum" kitabından naklen şöyle yazmıştır:

Hasan b. Musle'den nakledilmiştir ki: 393 H. Kameri'nin Ramazan ayının 17. gecesini, kendi evimde uyumuştum. Aniden bir kaç kişiden oluşan bir grup, gece yarısı evimize gelerek beni uykudan uyandırıp şöyle dediler: "Kalk, İmam Zaman (a.s) seni istiyor." Kalkıp onlarla birlikte mescidin şimdiki yerine geldik. Oraya varınca İmam (a.s)'ın bir cemaatle birlikte, bir tahtın üzerinde oturduğunu gördüm. İmam bana buyurdular ki: "Git Hasan b. Müslim'e söyle: Bu yer kutsal bir mekândır; Allah-u Teala bu mekanı seçmiştir. Ama (sana ait olmayan bu yeri) sen alıp kendi tarlalarına eklemiştir; Allah (bu günahın için senin iki genç çocuğunu senden aldı ama yine de uyanmadın. Eğer bu işini sürdüreceksin olursan, beklemediğin bir yönden Allah'ın belası seni yakalayacaktır.

Ben de, "Halk bu sözü tasdik etmez; bana bir nişane gösterin" diye arzettiğimde, İmam (a.s) şöyle buyurdu: "Biz burada bir nişane bırakıyoruz; halka söyle bu mekana saygı gösterebilirler, onu yapıp onarsınlar, orada dört rekat namaz kılsınlar... Kim bu mekanda bu namazı kılsa, Kabe'de namaz kılmış gibi olur..."

Hasan b. Musle ve bir grup insan, İmam (a.s)'ın sözüne itaat edip orada bir cami yaptılar.[25]

Cemkeran camii, günümüzde Hz. Mehdi (a.s)'ı seven ve kalpleri o İmamın aşkıyla tutuşan milyonlarca insanın ziyaret ve ibadet için uzak ve yakın yerlerden oraya toplayan çok muhteşem bir merkez sayılmaktadır. Özellikle Cuma ve çarşamba geceleri, on binlerce insan bu mukaddes camide sabaha kadar namaz, ibadet ve duayla meşgul oluyorlar ve hacetlerinin reva olması için dualarında Hz. Mehdi aleyhisselam'ı Allah yanında vesile kılıyorlar. Bu mukaddes mekânda, sayısız kerametlerin Allah'ın emriyle gerçekleştiği, müminlerin yanında mütevatiren sabittir ve bu konuda bir kuşku yoktur.

Kum'daki Dini Medreseler

Hicri birinci yüzyıldan itibaren yani Eş'ari Araplarının Kum'a geldikleri dönemden bu yana, Kum, İslami ilimlerin öğrenim merkezi haline gelmiştir.

Şu anda, Kum şehrinde onlarca medrese vardır. Bu medreselerde, İslamî ilimler çeşitli kademelerde okutulmaktadır. Fıkıh, kelam, tefsir, hadis, mantık, felsefe, irfan, edebiyat, heyet, matematik vb. dallarda yüksek tahassüslere sahip bilginler yetişmektedir. Bu medreselerde, fazilet, ilim ve manevi temizlik uğruna çaba gösteren binlerce talebe bulunmaktadır. Feyzi'ye, Rezeviye, Daruşşifa, Hüccekiye, Masumiye, vb. gibi bir çok büyük medrese bu gün mukaddes Kum kentinde mevcuttur.

Dipnotlar

-
- [1] Vesilet-ul Masumiyye s.65
[2] Şeyh Abbas Kummi, Muntehel amal s.161
[3] Sakkazade Tebrizi, "Deryay-i Suhen".
[4] Vesilet-ul Masumiyye, 66
[5] Sefinet-ül Bihar, c.2, s.376
[6] Tercüme-i Tarihi Kum, s.214
[7] Sefinet-ül Bihar, c.2, s.436
[8] Uyun-ü Ahbar'ir Rıza, c.2, s.267
[9] Sefinet-ül Bihar, c.2, s.376
[10] Sefinet-ül Bihar, c.2, s.376
[11] El Gadir c.1, s. 197
[12] Tarih-i Kum s. 77
[13] Rahnimay-i Kum, s.32,40. Kum ra beşinasit, s.50
[14] "Rahmümayi Kum" kitabı ve diğer güvenilir kaynaklara bakınız.
[15] Sevgi üzere ölmekten maksat, hayatını onların sevgisi üzere tanzim edip, hayatının sonuna kadar bunu sürdürmektir.

[16] Tefsir-ül Keşşaf, c.4, s.220

[17] Abdülmelik b. Mervan, zalim Emevi halifelerinin beşincisidir. Hicri 65 den 86 ya kadar hilafeti sürmüştür.

[18] Eş'ar oğulları aslen Yemenlidirler; bu kabileden Medine'ye gelip Müslüman olan ilk şahıs Malik b. Amir el Eş'ari olmuştur. Onun oğullarından biri Saip ve bir diğeri ise Abdullah idi; Saip, Muhtarın özel yaranındandı ve onunla birlikte de öldürülmüştür. Abdullah'ın, Saad adında bir oğlu var idi. Saad'ın, İmam Sadık aleyhisselam'ın talebelerinden sayılan on iki oğlu olmuştur.

Kum'a ilk gelen Eş'ariler, bu on iki kardeşten beşidir. Bu soydan, Ehl-i Beyt İmamlarının ashabından sayılan veya onlardan hadis nakleden yüzü aşkın büyük şahsiyet ve ravi tarih kitaplarında kaydedilmiştir.

[19] Mu'cem'ul Buldan, Kum kelimesi

[20] Harun- Reşid, Abbasi halifelerinin beşincisidir. Hicri 170. yılından, 193. yılına kadar hilafeti sürmüştür.

[21] Kumra Beşnasit, s. 38,39.

[22] Bihar-ul Envar c. 60, s. 228.

[23] Sefinet-ül Bihar, c. 2

[24] Bihar-ül Envar, c. 60, s. 217

. [25] Tarih-i Cedid-i Kum, s. 147